

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Sărbătoarea AGRU-lui

Congresul general ținut la Oradea în 21—22 Noemvrie — Importanța principială și rezultatele practice
— Icoana adunării în discursul resumativ al președintelui Dr. Iuliu Hațieganu —

O scurtă revistă a serbărilor

(=). *Congresul „Asociațiunii Generale a Românilor Uniți”, ținut la Oradea în 21—22 Noemvrie c. a fost mai mult decât un lanț de serbări strălucite: a fost o mare biruință. — Ideea însăși a AGRU-lui, sămânța întregii organizațiuni, a făcut dovada peremptorie a vitalității sale.*

Gând semănat în câmpia sufletelor pe vreme de furtună, în ogor nebrăzdat, părea sortit pieririi. Mai ales că ger cumplit s-a abătut peste fața lumii: criza generală, care îngheață avânturi și ucide idealuri. Doar o minune dacă l-ar fi putut mântui. — Ei bine, minunea s'a produs. Icoana adunării dela Oradea stă dovadă. Impotriva tuturor prognosticurilor omenesti, în ciuda marasmului și încredințării generale, din glia înghețată a crizei sămânța AGRU-lui a ieșit biruitoare, steagul său creștin fâlfăie în bătaia soarelui, arătând direcție fermă, tot mai clară, gândurilor învălmășite în haosul social de astăzi. — Această este importanța covârșitoare a congresului dela Oradea: a arătat că ideea AGRU-lui nu-i o chimere, nu-i un vis, nu-i o floare de seră adusă de pe alte meleaguri în ogoarele Ardealului, ci o pornire spontană a energiilor noastre, o izbucnire a instinctului de conservare, cu atât mai vie și mai conștientă, cu cât norii cari întunecă orizontul social sunt mai negri, cu cât furia vântului potrivnic isbește mai stăruitor în zidurile Sionului nostru.

Reușita congresului dela Oradea, strălucită fără nici o exagerare și din toate punctele de vedere, numai această explicare o poate avea. Mai ales dacă vom ținea seama deoparte de preapuișul cât s-a putut lucra, în învălmășala de multe feluri a anului, direct în câmpia Agrului; iar de alta de netăgăduitul progres în întindere și adâncire, în limpezire și precizare de forme, pe care l-a realizat totuși ideea până la — și în lucrările congresului.

Mai întâi, icoana lui de ansamblu: chintesența bisericii noastre însăși! Cu episcopii în frunte, cei mai de seamă intelectuali — veniți în număr neașteptat de mare pe vremuri de așa cumplită sărăcie, din toate părțile, până și din depărtările capitalei — importante grupuri de țărani, cete de studenți din toate centrele, asociațiile femeilor și harnicele reuniuni Mariane ale elevilor, toți și toate aprinși de acelaș gând, urmând acelaș program, împreună îngenunchind la masa Domnului savantul dela universitate cu țărănul cucernic venit cale lungă dintr-un sat ne-

știut de lume: iată tabloul viu și întreg, adăpostit sub steagul Agru-lui.

Și vrei să respiră atmosfera înălțimilor evangelice care a stăpânit zilele de sărbătoare, idealurile cari au planat peste programe, luminile spre cari au fost așintite privirile congresiștilor? Citiți minunatele și entusiastele cuvinte, cu cari președintele congresului, vestitul și iubitul profesor al universității din Cluj Dr. Iuliu Hațieganu — fost ministru, înlocuind pe președintele actual ministru — a încheiat serbările și lucrările, și lungă vreme vă va urmări ca o părere de rău, că n-ați putut fi față la atâta bucurie aleasă.

Examinați apoi programul! Cuprinde de toate, într-o perfectă armonie: manifestații religioase, ședințe de sărbătoare și administrative, desfătări artistice. — Și la ce înălțime au fost toate! Pompa liturghiilor arhieresti, înălțată în slavă de fermecătoarele acorduri ale corului Hubic și mărită prin graiul de învățătură al celor mai aleși predicatori ai bisericii noastre. Și ce să zicem de impresionanta procesiune care a purtat pe Domnul mării în drum de triumf, în dangăt de clopot și sunet de fanfare prin fața mulțimilor din piața feeric iluminată? Ori de Te-Deumul înălțător, care a încheiat serbările?! — Ascultați cuvintele înalte și pline de avânt cari se rostesc, în atmosferă de mare sărbătoare, fie la ședința de deschidere, — unde veți aplauda de sigur, cu deosebită însuflețire solia de pace și frație a bisericii surori, rostită prin graiul Preasfințitului Ciorogariu — fie la cea solemnă, de Dumineca, în care d. Dr. Onișor dela univ. din Cluj și Preasfințitul Alexandru al Maramureșului tâlcuiesc noile enciclice ale Papei Pius XI. — Și cumpăniți, împrenă cu congresul, hotărârile practice, concrete cari le ia privitor la presă, la asociațiile religioase, federalizarea universitarilor, și aprobarea regulamentului general. Chestiuni administrative, mărunte la vedere, de importanță capitală în viața Agru-lui, care și-a limpezit prin ele drumul, și-a primit formele concrete de activitate, destul de largi și elastice ca să nu ucidă variația, spontaneitatea și inițiativa creatoare, destul de tari și precise pentru a împiedeca distrămarea și pulverizarea eforturilor, pe cari le îndreaptă spre unitatea biruitoare.

Numai în lumina acestor considerațiuni congresul dela Oradea se arată în adevărata lui importanță și icoana de mai jos a serbărilor în adevărata ei strălucire.

Victorie prin Hristos

Discursul resumativ al președintelui
Dr. IULIU HAȚIEGANU

Congresul Agrului, ținut într'o atmosferă înălțătoare creștinească și românească, a fost o demonstrație puternică a spiritului, care diriguește biserica noastră unită cu Roma. A fost o demonstrație sinceră, impozantă pentru biserică — acest imperiu al lui Dumnezeu, care ne duce spre lumea eternă — a fost o demonstrație reală, că ea are nu numai o menire dumnezească, ci și una omenească. Poate nici odată nu am simțit mai adânc și cu atâta convingere că, ori ce se va întâmpla, biserica va trăi și va acționa până la sfârșitul veacurilor; a condus, conduce și va conduce omenirea din toate epocile — astfel a avut are și va avea un rol nu numai cultural, ci și social de prima importanță. Adevărurile bisericești sunt adevăruri dumnezești — astfel au puterea de a îndrepta nu numai problemele individuale-familiale, dar și cele mai complicate probleme sociale. Curentele anarhice, extremiste, zadarnic cearcă să fericească omenirea, cu noile lor teorii, zadarnic vreau să hrănească pe om cu lutul pământesc, reușita lor este de-o clipă, trecătoare — omul lui Dumnezeu se va refugia pe corabia lui Petru, dătătoare de grație și eternitate. În ciuda tuturor teoriilor, omul nu se va transforma nici în mămuț, nici în mașină, ci rămâne și va rămâne creația lui Dumnezeu — din trup și din suflet — doritor de dreptate, libertate, adevăr și vecinicie.

*

Congresul nostru, precum și cele anterioare, a avut darul de-a arăta, că românii uniți cu Roma sunt conduși de-o *unitate în vederi și în acțiune*. Ca fii buni ai bisericii și patriei au manifestat și acum, ca totdeauna, dorința lor sinceră pentru îndreptarea tuturor relelor, spre binele bisericii și patriei, prin întocmirea unei dreptăți sociale, a respectului autorității, iubirei, sacrificiului, întărirea familiei, curățenia căsătoriei — și a unei educații morale în spiritul învățătorei lui Hristos.

În aceste zile de înălțare spre Domnul, am arătat *alipirea noastră neclintită față de Scaunul Apostolic* — față de creatorul înțelept al acțiunii catolice — față de *Pius XI* — făuritorul celei mai perfecte sinteze a ordinii sociale și morale, spre care sunt așintite în zilele noastre toate privirile doritoare de bine. Am

depus și depunem devotamentul nostru profund și omagiile noastre simțite *la treptele tronului regesc* — factorul cel mai important al unității noastre naționale — am asigurat, și astăzi pe bunul și marele nostru rege *Carol II*, de toată iubirea noastră cetățenească.

Ne-am năzduit să mergem cu un pas înainte alcătuind cadrele clare și categorice pe baza cărora în curând se va inaugura o muncă constructivă religioasă și socială la *satele noastre* desechilibrate sufletește și *sărăcite materialicește*, la *orașele noastre* enervate și zăpăcite, cu o muncitorime manuală și intelectuală aproape fără pâine. Astfel activitatea noastră va da o deosebită atențiune mai ales păturei țărănești și muncitorești. Lumina bisericii și ajutorul nostru să ajungă mai întâi la acești săraci ai timpurilor moderne. — Aici e pericolul. Săracul de de mult îți vorbea de Evanghelie, se considera frate mic al lui Hristos și știa să rabde, cel de azi vorbește de bolșevism și e tovarăș al lui Lenin și amenință cu anarhie și revoluție. În mijlocul acestor clase sociale să ducem focul ce încălzește, lumina ce luminează, hrana ce hrănește. Să ducem lupta cu încredere și optimism, căci știut este, că omul, ori cât de departe ar fi pe panta decadenței — el fiind o creație a lui Dumnezeu — schinteia divină din el este totdeauna inflamabilă și gata de a-l ridica spre Dumnezeu.

Drept aceea *organizarea unei prese bune*, științifice, serioase, însă hotărâte — este o datorie a noastră de prima necesitate. Astfel în ora 11 am început opera de premenire, opera de încreștinare. Biserica conștientă, că la spatele fiecărei revoluții stă o cantitate de reforme nefăcute și o cantitate tot atâta de mare de legi, pe cari înșiși autorii le calcă în picioare primată — biserica vrea să fie o colaboratoare sinceră a statului, a societății în prelucrarea acestor reforme, cari așteaptă grabnică soluțiune, tot atunci și în respectarea legilor, de toți cetățenii, chiar și de ceice dețin puterea.

Să dea bunul Dumnezeu, ca lucrările noastre să aducă o contribuție cât de mică la refacerea morală și economică a scumpei noastre țări. Astfel biserica noastră română unită cu Roma va dovedi, din nou, că este o conserva-

toare demnă nu numai a învățătorei lui Hristos, ci și o deținătoare a tradiției sale naționale, dovedindu-se și în aceste vremuri cumplite a fi unul din cei mai importanți factori ai vișoarei și conștiinței naționale și morale. Aderentă dârză a direcției creștine și naționale, se coboară bine pregătită în masele mari muncitoare ale națiunii, activându-le energiile latente spre creație și adevărată viață. Biserica unită cu Roma — care și în trecut a fost în fruntea mulțimei luptătoare pentru existența și libertatea sa națională, și în zilele noastre mohorite cu norii materialismului și anarhiei — știe să se ridice pe pedestalul eroismului și martirismului, va ști să ducă cu sine turma aparținătoare, spre câmpiile luminate de soarele dreptății creștine. Numai astfel acțiunea noastră creștinească, încălzită de focul sacru al naționalismului adevărat, va deveni un element de ordine, un element de învingere contra curentelor satanice.

Comanda s'a dat. Lupta a început. Trebuie să luptăm cu abnegație și iubire, căci numai astfel vom reuși, ca principiile bisericii creștine să intre în toate arterele vieții noastre publice și private. Numai prin biserică — prin arhierii și preoții noștri și prin noi, fiii ei buni — vom porni acel curent puternic, care ne va electriza pe toți și ne va pune pe drumul adevărului.

Nici odată nu am trăit zile mai frumoase ca aceste două zile. Primirea caldă, frățească; serviciile divine înălțătoare; predicile rostite de cei mai autorizați apostoli ai noștri; procesiunea emoționantă, grandioasă, în timpul căreia, s-o mărturisim sincer, am fost cu toții în adevărat extaz religios, ba chiar și luna bălaie și rece s-a transformat în stea luminoasă și caldă; prezența continuă a arhierilor noștri, cuvântul lor autorizat și plin de bunătate; adesiunea hotărâtă a societăților de femei; discursurile înflăcărâte ale tinerimii; manifestațiunea de frăție a bisericii ortodoxe; prezența continuă a bisericii rom. cat.; corurile, cântările, fanfara și muzica: toate s-au contopit într-o armonie născătoare de fapte creștinești.

Cuvine-să deci să mulțumim din inimă

tuturor acelor care ne-au dăruit aceste neuitate zile de înălțare: I. P. S. S. ale V. T. Frențiu pentru felul cum a știut să dea viață adevărată congresului; comitetului diecezan și celui local al Agru-lui cari, în frunte cu admirabilul președinte Dr. D. Chișiu, pildă vie a românului bun și creștinului adevărat, mult au trudit la frumoasa reușită; să mulțumim dlui insp. gen. Ienciu, din ministerul cultelor, pentru felul cum a știut să reprezinte înaltul guvern și mai ales pentru cuvintele sale sincere, ieșite din inimă frățească, și-l rog să fie interpretul sincer al celor petrecute aicea față de dl. Primministru N. Iorga, ministrul cultelor și artelor.

Dumnezeu a voit, ca viața să fie o luptă, iar scopul luptei — victoria. Scopul luptei noastre — *victorie prin Hristos!* — Deschi-deți larg porțile Voastre și Hristos va intra în casa Voastră! — Deviza noastră să fie: *Prin biserica lui Hristos la sănătatea mântuitoare a sufletului și a trupului*, și prin aceasta sănătate integrală la înflorirea scumpei noastre Români!

Revista serbărilor

Pregătiri

Săptămâni întregi a fost fierbere și muncă grăbită, înainte de congres. Consfătuiri, programe, scrisori, telegrame, invitări, o mie de amănunte cari trebuie să dinainte și lămurit precizate. Prof. Dr. Al. Borza dela univ. din Cluj, care conduce, în numele președintelui, partea de muncă administrativă a Agru-lui, este în propriul domeniu al deosebitului său talent de organizare. Iată-l, împreună cu secretarul general, în consfătuiri la Oradea, cu comitetul diecezan și local de-acolo. Apoi la Cluj alte sfaturi, scrisori, lămuriri, ședințe ale comitetului de direcție, pregătirea rapoartelor etc.

În aceeași vreme, comitetul din Oradea lucrează cu zor și cu sistem. Sub conducerea venerabilă a președ. Dr. D. Chișiu, toți fruntașii sunt puși la treabă: prof. Hubic pregătește programul artistic-muzical; d. adv. Dr. Mărcuș conduce comisiunea tehnică; prof. G. Maior se îngrijește de încartiruire și presă; de mesele

□ □ Foia „Unirii” □ □

O apologie istorică ortodoxă

— Reflexii pe marginea unei cărți *) —

În sfârșit, după zece ani, d. Silviu Dragomir a publicat al doilea volum al operei sale *Istoria desrobirei religioase a Românilor din Ardeal în secolul XVIII*. Cartea profesorului clujan, cu toată bogăția de informațiuni pe cari le cuprinde, nu este o operă istorică în înțelesul nobil și frumos al cuvântului ci o violentă, pătimășe și surprinzător de unilaterală *apologie* a câtorva eroi mai mult ori mai puțin însemnați ai luptelor ortodoxe dela începutul jumătății a doua a veacului al 18-lea.

Acest caracter apologetic explică toate defectele și scăderile cărții. Autorul, care e plin de cea mai entuziastă admirație față de fiecare

*) Pornită din cercurile mai înalte ale ortodoxiei ardeleni, idea canonizării lui Sofronie și a tovarășilor săi de sinistră pomenire a trecut și dincolo, făcându-și loc până și în preocupările Sf. Sinod. Temeiurile acestor canonizări preconizate le furnizează »evanghelia« dlui Dragomir. Socotim a fi deci cât se poate de potrivit să dăm aceste rânduri de orientare, ieșite din peană competentă asupra obiectivității și asupra valorii științifice a straniei »evanghelii« ticluite de profesorul clujan, după metode proprii. N. R.

gest, de fiecare cuvânt și de fiecare faptă a popii Cosma din Deal, alui Ioan din Galeș, alui Ioan din Aciliu, a călugărului Sofronie și a altor luptători ortodocși, dovedește o complectă lipsă de înțelegere față de faptele celeilalte părți, care își va fi avut și ea convingerile ei, va fi avut și ea un patrimoniu sufletesc și moral de apărut și care, fără îndoială, și-a avut și ea eroii și mucenicii ei. Amândouă taberele în luptă făceau parte din acelaș neam, erau croite din acelaș aluat sufletesc, aveau aceeaș sensibilitate morală și aceeaș structură psihică și, prin urmare, amândouă taberele au dovedit în cursul sbuciumatelor lupte confesionale aceleași păcate și, incontestabil, aceleași virtuți.

Și dacă una era susținută și sprijinită din anume interese de stat și, sigur, din interese de ordine și liniște publică, de Curtea din Viena, cealaltă era susținută și alimentată de pofta de stăpânire a ierarhiei sârbești, de mijloacele fanatizante de luptă ale unor agitatori fără cultură și fără prea multe scrupule și sprijinită, mai mult ori mai puțin fățiș, de interesele de clasă și confesionale ale Sașilor luterani și ale Ungurilor reformați și unitariani.

Pentru d. Silviu Dragomir, care face apologie — cartea dsale dă de multeori impresia unui pamflet apologetic — și popa Cosma din Deal și popii Ion din Galeș și Ion din Aciliu și, mai ales, călugărul Sofronie, sunt sfinți mucenici și sfinți eroi — păr. Lupaș a propus canonizarea lor! — iar P. P. Aaron este ani-

matorul sbirilor, schingiuitorul bieților oameni, lacom de-a stoarce cât mai des sume de bani pentru a se îmbogăți — postelnicul Aaron, schimnicul, care durmia pe-un pat de scânduri, încins până la moarte cu brăul de fier ucigător al poftelor trupești, călugărul care a jertfit tot pentru nație și biserică era un lacom de bani și iubitor al bogățiilor lumești!! —, e *suflet negru și intolerant*; Gheronte Cotore *spirit josnic, ignorant și de-o infamă viclenie* etc. etc. De-o parte deci numai lumină, eroism, virtute și nobleță iar de cealaltă numai întuneric, fărădelege, intoleranță, ticăloșie și „vicleană infamie!”

Evident, cu această metodă se poate face orice, numai știință istorică nu.

Tendența urmărită de autor de-a scrie o apologie și nu o carte de istorie l-a făcut să disprețuiască aproape cu totul izvoarele cari cuprind seria nesfârșită de bătăi, de schingiui, spargerii de biserici, alungarea preoților uniți, maltratarea credincioșilor răsămași fideli credinței catolice, snopiri în bătăi a preoților chiar și în fața altarului, distrugerea și jefuirea avutului lor săvârșite de eroii cărții dsale. Documentele aflătoare în archiva mitropoliei Blajului păstrează amintiri extrem de bogate și de variate ale acelor cumplite devastări și orgii confesionale. D. Silviu Dragomir s'a mulțumit cu ceea ce găsește în archiva mitropoliei sârbești din Carlovitz și cu micul număr de documente din biblioteca Bruckental din Sibiu (Colecția Ro-

comune poartă grijă *D. Gelu Egry*, v.-preș. Agrului; colportajul e în seama prof. *Dr. P. Fodor*, iar ordinea și rânduiala slujbelor bisericești în a păr. *V. Barbul*. Impreună cu ei *Dr. Gherman*, *Ion Buta*, *Aug. Barna*, *I. Florea* și toți ceilalți însufleții purtători ai steagului nostru se sfarmă și aleargă din zori până'n noapte; și toate casele se deschid cu drag pentru a primi oaspeți depărtați.

Preziua congresului

Era nevoie de atâta grabă, fiindcă ziua mare se apropie. Întâi crainici au și sosit, *Vineri dimineața*, 10 Nov. Ascultă sf. *Liturghie* de invocare a Spiritului Sfânt, la care cântă corul academiei teologice, apoi la ora 10 îi găsim întruniți în sala consistorială a episcopiei: sunt membrii comisiunilor pregătitoare, cari au să pună la punct chestiunile mari ale *preseii, asociațiilor religioase și a regulamentului general*, asupra cărora fac rapoarte păr. *Ion Agârbiceanu*, *L. Tăutu* și *Aug. Popa*. Desbaterile, vii și interesante, țin până seara și presa încă tot nu-i limpezită. Inzadar, timpul e așa de scurt, mai ales că la ora 16 toată lumea aleargă la gară, întru

Intimpinarea arhierelor

și a *Comitetului Central*. Lume aleasă și multă este pe peron, în frunte cu autoritățile locale. Uralele izbucnesc spontan și calde, când *Preasfinții Clujului, Lugojului și Maramureșului*, însoții de *Dr. Iuliu Hațieganu* și alți membri ai C. C. coboară din tren, în acordurile vii ale fanfarei școlii normale de băieți. — Cuvinte de bun sosit rostește preș. Com. diecezan *Dr. D. Chiș*, apoi *prefectul județului și primarul orașului*, cărora le răspunde P. S. Sa *Iului* al Clujului. Șir lung de automobile sboară apoi spre strălucitul palat al episcopiei, unde Esc. Sa *Dr. Valeriu Traian Frențiu* primește cu dragoste largă și ospitalitate caldă pe înalții oaspeți.

Fără amânare se ține apoi, în bibliotecă episcopiei, *ședința comitetului central și a comitetului de cenzori*, cari pun la punct programul și rapoartele pentru congres. Se stabilește definitiv textul Regulamentului general, se precizează soluțiunile în chestia asociațiilor religioase.

senfeld). Dacă ar fi studiat cu răgaz întregul material documentar accesibil ar fi putut evita afirmația, care stă atât de rău unui profesor universitar și membru al Academiei române, că circulara din 1756 alui P. P. Aaron „este unul din puținele acte scrise în limba noastră de acest ucenic al iezuiților”, (pag. 54). Niciodată nu s'a scris mai mult românește în cancelaria mitropoliei Blajului în secolul al 18-lea ca pe timpul lui P. P. Aaron, ctitorul școlilor românești blăjene, ctitorul tipografiei românești de acolo, tipăritorul în românește a cărților de slujbă bisericească și el însuși autor de cărți românești.

Din același material documentar fără de care nu se va putea scrie niciodată istoria nici politică, nici bisericească, nici culturală a veacului al 18-lea, ar mai fi văzut d. Silviu Dragomir cât de mult se înșală când afirmă în capitolul *Dismembrația legii* al cărții dsale că la Blaj se făceau statistici false, fiindcă exact aceleași date statistice privitor la situația numerică a uniților și neuniților, pe cari le-a publicat d. Cioban al dsale, se găsesc și într'un mare memoriu al episcopului Rednic.

Și mai ales ar fi văzut d. Silviu Dragomir, cât de greșită e afirmația dsale, că „adevăratul întemeietor al bisericii unite din Ardeal” a fost generalul austriac Buccow. Adevăratul, nu întemeietor ci restaurator al bisericii românești unite ardelenice, nu a fost generalul austriac Buccow, ci popularul și deosebit de simpaticul

Sâmbătă 21 Noemvrie

Dumnezeu și Maica Sfântă, a cărei sărbătoare o prăznuim, au milă de noi: lapovița cu care plecasem spre Oradea a rămas oprită'n munți. În ziua sărbătoarei soare blând și cer senin, ca și sufletele cari și-au lăsat acasă toată grija cea lumească, pentru a putea asculta cu evlavie, cum se cuvine, sfânta și marea

Liturghie arhierescă

din catedrală. Biserica mare, scaldată în lumină și podoabă; prea mică totuși, cum va fi de-acum la toate slujbele celor două zile, pentru mulțimea celorce aleargă la Hristos Impăratul și Domnul. Pontifică I. P. S. S. Sa păr. *V. T. Frențiu*, încununat de mare sobor preoțesc, îmbrăcat în strălucitoare odăjdii. Slujba se desfășoară majestos în fața celor trei arhieriei ai noștri, lângă cari găsim pe Esc. Sa *Dr. S. Fiedler*, episcopul rom.-cat. al Orăzii și Sătmarului, apoi membrii C. C. în număr aproape complet. Toată mulțimea cufundată'n rugă adâncă. Corul *Hubic* trimite valuri de armonii divine spre bolțile înalte. — După evanghelie, predică limpede și convingător, păr. canonic *Ion Agârbiceanu*, despre eterna luptă dintre întunec și lumină, dușmănia cea dela început dintre puterea întunecului și „sămânța femeii”. Fericii aceia, cari nu cad în luptă, ci au privirea așintită spre soarele dreptății, Isus. Așa trebuie să fie toți membrii Agru-lui. — La sfârșit *cuminecări*: mulțime mare, domni și popor în dulce frăție, așa cum suntem aievea înaintea Domnului.

Indată, apoi, mulțimea se îndreaptă spre sala cea mare a „Cercului catolic”, unde se ține

Ședința de deschidere

a congresului. Cât e de mare, sala s'a dovedit astă dată mică. Nici galeriile n'au mai putut primi mulțimile. Abia acum vedem ce număr impunător de congresiști a sosit din toate părțile țării. Și ce aer de mare sărbătoare are întreaga sală. Aruncați o privire măcar peste întâiul rând de scaune: 6 episcopi (ai noștri, apoi *Preasfinții Ciorogariu și Fiedler*), reprezentantul ministerului cultelor d. inspector

vlădică *Gregorie Maior*, care a convertit sute de sate în vizitațiile sale canonice obositoare făcute în tovărășia lui *Ignatie Darabant și Samuil Klein*.

Astfel însă studiind aproape numai măturile emanate dela o parte în luptă, pornind din concepția inițială, că toți agitatorii ortodocși au fost îngeri nevinovați și toți cari țineau cu tărie la unirea cu Roma spirite josnice și negre, infami, vicleni, intoleranți și sbiri ai poporului, d. Silviu Dragomir a reușit să ne dea o regretabilă carte de otrăvire a sufletelor — s'a propus introducerea ei ca manual de lectură la orele de religie ortodoxă în toate școlile —, un ferment de ură și învrăjbire. Lucrarea dsale nu e icoana reală a luptelor religioase din biserica românească ci o caricatură vulgar schimonosită. Și e regretabil și pentru autor și pentru publicul cititor.

Alfa

Academia teologică gr. catolică

din Lemberg. La începutul anului școlastic în curs, rectorul *Dr. Iosif Slipyi* a făcut o dare de seamă asupra stării acestei academii în cei din urmă trei ani. Din această dare de seamă reiese că în acest răstimp s'au înscris la numita academie 533 studenți ordinari și 16 extraordinari, dintre cari 116 și-au isprăvit studiile teologice. Corpul profesoral l'au format 4 profesori ordinari, 6 extraordinari, 2 docenți și 11 suplenți. În acești trei ani au apărut 5 volume din „Opera gr.-cathol. Academiae Theologicae Leopoli”. Spesele întreținerii academiei le-a suportat mitropolitul *Andrei Szeptyckyj*, din tagma sf. Vasile.

Ienciu, comandantul corpului de armată din Oradea, prefectul, primarul, prelați ș. a.

La un semn al păr. *Hubic*, „*Impărate ceresc*” răsună puternic, maestros pe buzele tuturor. Apoi, numaidecât, în liniște de biserică, se aude *cuvântul de deschidere* al președintelui, *Dr. Iuliu Hațieganu*. Doctor iscusit, el pune diagnosticul boalei cumplite de care suferă societatea de azi: stricarea și întunecarea sufletului. Un singur doctor poate vindeca această crâncenă și primejdioasă suferință: Hristos și biserica lui. Poruncile lui sunt leacuri dătătoare de viață. Să mergem pe această cale mântuitoare cu toții, în frunte cu cei învățați, cari trebuie să știe, că adevărata învățătură vine dela Dumnezeu și duce la Dumnezeu. Cu gândul la Hristos, cu privirile așintite spre Roma eternă și spre falnicul nostru Rege, ascultând povețele iubitului nostru mitropolit dela Blaj și ale arhierelor noștri, să muncim fără preget la mântuirea noastră și a țării, toată viața și în zilele congresului care se deschide în această clipă.

Abia s'au încheiat cuvintele președintelui, ascultate cu sfințenie și acoperite în val de ovațiuni entusiaste, urmează o serie strălucită de saluturi și bune urări ce se fac Agru-lui din prilejul acestui congres. Cel dintâi Esc. Sa *V. T. Frențiu*, care nădăjduște dela activitatea asociației mulți creștini practicanți, nu numai botezați; apoi guvernul prin *cuvântul d. Ienciu* se bucură de înflorirea credinței care este adevărat curcubeu spiritual, leagă pământul cu cerul. Entusiasism mare acopere salutul frățesc al bis. ort. adus de venerabilul Ep. *R. Ciorogariu*. Dumnezeu ne-a așezat sub un cer — spune arhierul — ne închinăm unui Dumnezeu, ne tragem din aceeași tulpină, am purtat aceleași nenorociri și bucurii, prin sânge și destin suntem legați indisolubil pentru totdeauna. Rămânând fiecare în biserica sa, să lucrăm deci cu puteri unite pentru binele patriei comune, una și nedespărțită. — Unitatea credinței o cere dela Domnul P. S. Sa *Dr. Fiedler* și binecuvântarea cerului peste munca Agru-lui. P. S. Sa ep. *Timișoarei, Aug. Pacha*, care are mari serbări jubilară acasă, trimite o scrisoare călduroasă de bune doriri. — Sentimentele P. S. S. *Robu* dela Iași le talmăcește păr. *Dr. Anton Gabor* dorind o frățescă colaborare a Agru-lui cu catolicii din vechiul regat. — La fel simte *P. Bișoc*, provincialul franciscanilor români. Salutul armatei îl aduce d. Gen. *Eliade*, al orașului d. primar *G. Sofronie*, făcând elogiile elocvente vredniciilor românești ale bisericii unite. — Decanul academiei de drept, d. *Petrescu Ercea* arată că biserica ne-a adus libertatea și ne-a dat țara; tot ea va face ca drepul să se înfrățescă, spre a fi roditor de fapte mari: cu morala lui Hristos. — Și mai sunt încă vorbitori însufleții și cu grai măiestru: d. *Teodor Neș* reprezentantul asociației profesorilor; dna *Candrea* în numele reuniunii femeilor; dș. *Dr. Irina Berinde* aduce salutul femeilor din Maramureș. Reprezentanții „Astru”-lui studenților noștri: *Gh. Biriș* (Cluj), d. *Rednic* (București) *Oniga*, (Timișoara) și *Rața* (Oradea). D. *At. Mavrodin* vorbește în numele asoc. prof. secundari din țară; păr. vicar *Boroș* în numele „Asociației din Maramureș”; d. *Ștefan Pop*, directorul liceului „Sf. Sava” din București, aduce salutul organizației noastre de curând constituite în capitala țării. În urmă: organizația diecezei Oradea și reuniunile *Mariane*, cu cei 10000 de membri, își exprimă bucuria prin glasul prof. *Dr. D. Chișiu*. —

La propunerea președintelui, congresul aprobă cu mare însuflețire să se trimită *telegrame omagiale*: Sfântului Părinte, *M. Sale Regelui* și păr. mitropolit *Suciu* și, în urale vibrante, ședința se ridică.

Ședința administrativă

Probleme de ordin practic, multe și importante, își așteptau deslegarea de la acest congres. Grație stăruitoarelor lucrări pregătitoare, s'a și ajuns la rezultatul dorit.

Ședința de după masă, ținută în aceeași sală a „Cercului Catolic”, și prezidată de Dr. Gelu Egry, s'a ocupat aproape numai de ele. Mai întâi a primit, la propunerea raportorilor comisiunilor alese încă înainte de masă (d. prof. A. Cosma, pentru rap. general, și Ștefan Suciu pentru rap. cassei), **dările de seamă ale comitetului**: cea generală prezentată de secretarul Aug. Popa și cea asupra cassei alcătuită de casierul E. Birtolon, cenzurată de comisia cenzorilor, al căror raport l-a citit d. director Ștefan Pop.

În locul păr. Tăutu, bolnav, d. Dr. Al. Borza propune, și congresul aprobă concluziunile la cari a ajuns comisiunea privitor la situațiunea **asociațiilor și reuniunilor existente în biserică noastră și raportul lor față de Agru.**

În sensul acestor hotărâri: C. C. va interveni la Inaltul Cor episcopesc pentru organizarea unitară, pe eparhii și provincie bisericească, a diferitelor categorii de asociațiuni: (a.) reuniuni mariane și de pietate; b.) asociațiuni de femei; c.) societăți corale; d.) asociațiile studenților uniți, etc.), apoi va căuta, tot prin autoritatea bisericească, să contopească în Agru deplin pe acelea cari au scopuri identice și aceleași căi de activitate (cum ar fi societățile „St. Pavel” și unele asociațiuni de femei) lăsându-le numai denumirile de până acum, pentru a nu le întrerupe tradiția; și în afârșit, celelalte toate se vor înscrie ca membre pe viață ori fondatoare în „Agru”, în ale cărui comitete parohiale, diecezane și central reprezentanții respectivi ai lor vor fi membrii de drept.

Dorinți din cari una s-a și împlinit: studenții, provățuiți de păr. prepozit Iacob Popa și Dr. Al. Borza, au constituit **federala**, cu sediul în Cluj. În curând se vor înscrie în organizația internațională a studenților catolici: „Pax Romana”.

Impotriva nedreptății

În legătură cu unele constatări ale raportului general, Dr. V. Gherman roagă conducerea Agru-lui să intervină cu toată greutatea pentru repararea marelui nedreptăți ce se face preoților noștri cu salariile ce li-s'au croit fără nici o lege. — Numai decât se ridică la cuvânt d. insp. Ienciu, asigurând biserică de bunele intențiuni ale marelui dascăl N. Iorga, pe lângă care va fi interpretul justelor dorinți ale clerului unit, pentru satisfacerea cărora va lucra cu toată convingerea. — Protop. Gh. Maior al Orăzii ține să pună problema la punct: guvernul e dator cu un răspuns bărbătesc acelei tagme, care și-a pus sufletul la temeliiile țării. Nu se poate tolera să-și bată joc de familiile preoților, cari au fost și sunt fala Ardealului nostru. — Cât de mare este nedreptatea ce ni-se face, o arată în cifre păr. vicar dela Năsăud și deputat Dr. Titus Malaiu, care crede, că trebuie să cerem dreptate dela M. S. Regele. — Subliniat cu furtunoase aplause a fost cuvântul dlui adv. Dr. V. Roman, care crede că mirenii sunt datori să apere cauza dreaptă, care nu e a preoțimii, ci a bisericii; este însăși cauza luminii, atacată pe furiș de mâna neagră a iadului, a francmasoneriei care are cuvânt, se vede, și în sinul guvernului; bătând păstorul ea vrea să împrăștie turma, fără să țină seamă de ruina țării, pe care o pregătește în acest chip. — Încă odată d. insp. Ienciu asigură că va stăruii la guvern, pentruca să se facă dreptate în această dureroasă chestiune.

Frumoasa conferință a păr. Septimiu Popa din Cluj, — care sub titlul „O pagină din trecutul bisericii române unite” arată cum a fost întemeiată „Unirea” dela Blaj, intrată acum în al 41 an de existență, în ce spirit a fost scrisă și ce mari servicii a făcut neamului și bisericii, — încheie și această ședință, bogată în roade și hotărâri.

Slujba de seara

La orele 7 seara: *Paraclis* în catedrala arhiplină. Cântă, în frunte cu corul Hubic, întreaga biserică, melodii line, în cari răsună puternice accente de gregorian și mlădieri rușești. Impresionantă și impunătoare prin valul de putere care stă să ridice bolțile în slavă și prin preciziunea execuției. — Predică păr. canonic Dr. Ion Coltor despre adevărata noastră mamă: Preacurata Fecioară Maria. Cuvântul duios cucerește inimile; lacrimi binefăcătoare se furișează sub multe gene.

Măreață și impresionantă peste toată închipuirea a fost însă **procesiunea euharistică**, îndată după slujba Paraclisului. Încunjurat de șirul lung al preoților în odăjdii strălucitoare, purtat de mâini arhieresti, în dangăt de clopot și sunet de fanfare, în cântări și rugăciuni fierbinți, Domnul Măririi a ieșit din catedrală, și sub privirile lunei încremenate pe azurul cerului uimit, a încunjurat piața feeric iluminată, însoțit de șirul nesfârșit, ordonat și disciplinat al mulțimii de credincioși, cari poartă făclii și steaguri în cinstea Celui ce vine întru numele Domnului. — Clipe înălțătoare și neuitate, pe cari cuvântul nu le poate tălmăci în toată frumuseța lor divină!

Duminică 22 Noemvrie

Clopotele chiamă la rugăciunea de dimineața. Ne împărțim: tineretul școlar se adună în *biserica Seminarului*, unde face slujbă arhierescă și spune cuvinte blânde, apostolice, pe cari niciodată sufletele candidale ale copiilor nu le vor uita: Preasfințitul Alexandru al Lugojului. Cântă corul disciplinat și bun al școlii normale, sub conducerea prof. A. Ilușiu. Se cuminecă la 200 suflete nevinovate. — În *catedrală liturghie solemnă*, pontificată de trei arhieri. Cântă, neîntrecut de frumos, corul cu orhestră al păr. Hubic.

Predică Preasfințitul Iuliu al Clujului, cu a sa măiestrie și căldură, despre marea datorie ce avem, mai ales în aceste vremuri crâncene, de-a ajuta pe cei săraci și necăjiți. — La sfârșit: *cuminecări*. Multe, cucernice. Membrii C. C. în frunte. O jumătate de oră, șirul credincioșilor trece neîntrerupt la sfânta masă, pe care o împart trei arhieri deodată.

Serbarea tinerimii

Un ceas de elevare sufletească ne-au pregătit și **reuniunile mariane ale elevilor**, vii și înfloritoare ca nicăieri aiurea. Au aranjat un *festival*, cu adevărat artistic, în sala Teatrului orașenesc, îndată după slujba din biserică. Coruri variate și drăguțe (mixt, apoi al congregației teologilor, al elevilor, al școlii normale de băieți), mici lucrări de preamărire a Preacuratei (scrise și citite de Elisabeta Moisa, Ciarnău Ana, Ovidiu Ciortin) și Oda păr. Gârleanu, spusă cu mult simț de Jilleriu Maria au alcătuit programul. Nu vom uita din el, firește, punctul central: *cuvintele către tineret*, rostite de Dr. Al. Borza, lămurind pe înțelesul lor, cu pilde luate din preocupările lor, raportul dintre știință și credință. Lămuririle răzimate pe îndelungata experiență dascălească și însoțite de prestigiul savantului și al fostului secretar general al ministerului instrucțiunii, vor trebui răspândite în cercuri cât mai largi, în toate școlile, unde vor face, de sigur, același bine, pe care l-au făcut la Oradea.

După masa comună, luată în sala mare a „Cercului Catolic” și care — n-a fost tulburată de nici un toast, la orele 16 s-a ținut

Ședința festivă

a congresului, presidată de Înălții Arhieriei, la intrarea cărora corul Hubic intonează: „Pe arhieriei”.

Limpede și apostolic, atingând probleme de ardentă actualitate, Esc. Sa Dr. V. T. Frențiu vorbește despre adevărata dragoste creștinească și datoriile ce ne impune; apoi binecuvântând congresul, deschide ședința.

Cel dintâiu părintele prepozit dela Blaj Iacob Popa tălmăcește solia părintelui *Mitropolit VASILE*, care atâta-și iubește biserică și pe care la fel îl iubește toată biserică noastră. Binecuvântarea Lui arhierescă, trimisă dela masa de scris lângă care, din rânduiala Providenței, veghiază la destinele Sionului românesc, adunarea o primește cu vădită emoție.

Urmează *conferența* doctă, limpede și concentrată a dlui Dr. Victor Onișor, dela universitatea din Cluj, despre „*Problema socială în lumină creștină*”. Călăuzit de enciclicile papale „*Rerum Novarum*” și „*Quadragesimo anno*”, conferențiarul arată liniile luminoase cari se pot scoate din învățătura catolică în haosul social de astăzi și dă un îndreptar creștin pentru reformele prin cari societatea sbuciumată a zilelor noastre și-ar putea regăsi limanul păcii și progresului. Conferența a fost ascultată cu vădit interes de marele număr al intelectualilor prezenți și ar face bune servicii răspândită pe calea tiparului.

Tot pe scrisori papale s'a răzimat și discursul înflăcărat și bogat în cuprins, rostit de Preasfințitul Alexandru Rusu, episcopul Maramureșului, despre „*Familia și educația creștină*”, punând în lumină vie marile și delicatele probleme ale ceasului de față, cari privesc sfânta și indisolubila taină a căsătoriei, dreptul copilului la viață și la creștere creștinească. — Des subliniată de aplausele călduroase ale auditoriului, vorbirea plină de tărie creștinească a Înaltului Ierarh va răsună multă vreme în sufletele celor cari au avut fericirea s-o asculte.

Problema presei

Cu încordată luare aminte, adunarea ascultă, din graiul păr. canonic Ion Agârbiceanu, concluziunile la cari a ajuns comisiunea care a cercetat chestiunea mare și ardentă a presei noastre și pe cari congresul le aprobă cu toată însuflețirea. Iată-le, în esență: Cu ajutorul Ordinariatelor se va întocmi mai întâi o statistică a cititorilor din biserică noastră, precum și a gazetelor și cărților cari se citesc. — *Ne trebuie neapărat un cotidian* la București. Un comitet, cu centrul în Oradea, va studia și cerceta amănuntele, va începe adunarea fondurilor. — Vor fi rugate P. Ven. Ordinariate să declare două Duminici ori sărbători din an „ale presei”, când să se țină poporului învățătura despre această mare problemă și să se colecteze pentru ea; apoi: să îngăduie vânzarea scrierilor bune, prin secțiile Agru-lui, la ușile bisericilor. — *Concentrarea revistelor*, multe și mărunte de azi, într'una puternică, enciclopedică-creștină, cu învoirea și conlucrarea tuturor actualilor editori de atari publicații. La fel: unificarea și sistemizarea seriilor de broșuri religioase cari apar azi în diferitele centre bisericești! — Se aduc mulțumite dlor Al. Lupeanu și Iuliu Maior, cari de 13 ani scot „Unirea Poporului”, ca și păr. A. Gabor dela Iași, pentru bunele servicii ce fac publicațiile sale, anunțându-se că dânsii s-au învoit să dea cu preț redus membrilor „AGRU”-lui pomenitele publicațiuni, ca și „Calendarul dela Blaj”, dacă se vor desface prin echipele de presă ale Agru-lui, cari se vor angaja să și încaseze prețul astfel redus.

Iată o serie de hotărâri cari, traduse în fapte, vor fi nu numai un puternic mijloc de înflorire pentru AGRU, ci și pentru viața întregii noastre biserici.

În continuiele și entusiastele aplause ale strălucitei adunări, preș. Dr. Iuliu Hațeganu rostește ultimul cuvânt, în care resumă icona

întregului congres, ideile cari l-au călăuzit; mulțumește tuturor cari au lucrat pentru reușita lui, ca și celor cari din depărtări au alergat cu multe jertfe ca să fie de față, — și al doilea mare congres al „AGRU-lui, ținut spre mărirea lui Dumnezeu la Oradea, în 21—22 Noemvrie 1931, este declarat închis, în mijlocul ovațiilor însuflețite, care nu mai vreau să contenească.

De încheiere

Deschis în biserică, marele congres nu se putea încheia decât tot la treptele altarului. Eram datori lui Dumnezeu cu o adâncă recunoștință, pentru izbânda care a întrecut așteptările. În catedrala scaldată în valuri de lumină a asistat, deci, întreaga mulțime la un *Te Deum*, impunător și emoționant. L-a cântat splendid corul Hubic. Rânduiala întocmită cu pricepere și măiestrie deosebită. Bine țesute în ectenie mai ales cântarea „Tu ești Petru“, pentru Papa, și imnul regal, pentru Rege.

Seara, într'un **festival artistic-muzical**, pâr. Hubic a arătat marelui public, vrăjit de atâta frumusețe, la ce grad de perfecțiune au ajuns corurile sale, ca și elevii conservatorului pe care îl conduce. Concursul *Doamnei* și Domnului *Dr. Mărcuș*, ca și acela al dlui Gh. P. *Văleanu*, n'au putut decât să ridice nivelul programului ales care, după bucăți de cor mixt cu orchestră din Mendelsohn, Pembauer, Hubic și arii de solo cântate de dș. *Erdei Ileana* și *Torsan Cornel*, a avut curajul să atace cu deplin succes scena Cinei de taină din „Parsifalul“ lui Wagner.

Nu se putea o încheiere mai potrivită pentru seria înaltelor desfătări sufletesti ale celor două zile. Acordurile vrăjite ale concertului s'au topit în armonie divină cu imnurile inimilor, cari au bătut mai cald în atmosfera munților Domnului. — Lăudată și binecuvântată fie truda mare a fraților din Oradea, cari ne-au gătit atâta desfătare. Să-i dea Dumnezeu Agru-lui multe congrese ca cel organizat de ei, în aceste zile!

Agru în capitală. Precum era de prevăzut, elita credincioșilor noștri din metropola țării nu se putea să rămână străină curentului de conștie închegare a rândurilor noastre creștine, române și catolice.

Insuflețiți de gândul mare ce a dat ființă formației importante a Agrului, bucureștenii noștri s'au întrunit Duminecă, în 15 Noemvrie c. în adunare și s'au constituit și ei în nucleu al acestei organizații. Comitetul ales prin proclamare se prezintă așa: *Președinte* Dr. A. Banciu, conferențiar universitar; *vice-președinți*: V. Huliță, prof. și Ion Georgescu, profesor; *secretari*: Dr. Nicolae Popa, medic, și pâr. Emanoil Popa; *casier*: Ion Leu, proprietar; *membrii în comitet*: Dr. L. Oanea, avocat, L. Moldoveanu, dir. Min. Industrie și Comerț; Victor Anca, avocat; Radu Fodor, avocat; *censori*: Teodor Gherman, dir. Minist. Industrie și Comerț; Gh. Rusu, avocat; I. Tonea, proprietar; *membri de drept*: Ștefan Pop, dir. liceului „Sf. Sava“; dna Cornelia Dr. Pop, Zenovie Păclisan, dir. Dir. Minist. Instrucției și Cultelor și pâr. Gh. Dănilă, protopop.

Numele înșirate sunt o cheazăsie sigură că ziua constituirii Agrului bucureștean e un luminos punct de mănecare pentru întărirea și propășirea idealului religios-cultural-social, al celor strînși în jurul acestui steag ridicat tocmai în inima țării. Ajute Domnul să se izbândească toate dorurile legate de activitatea acestei oaze pline de viață!

Orgia fărădelegii

Culmea batjocurii cu salariile preoțești — Francmasoneria aliată cu ortodoxia împotriva noastră — Plan diabolic și cifre uluitoare — Organizarea apărării

(*) Poșta ne aduce zilnic scrisori posomorâte. În slovă tremurată grăiește durerea și printre șire isbucnește, abia stăpânită, revolta... În prag de iarnă, pe poarta bătrână a casei parohiale intră, sinistră, fantoma mizeriei... Copiii cer pâine și haine și cărți... Și n-ai de unde scoate un ban. Pământul e hain; poporul, frânt de greutate, te lasă în grija statului; statul, cu un cinism care nu s'a mai întâlnit până azi pe banca ministerială a țării românești, te trimite în... plata lui Dumnezeu.

Nedreptate strigătoare la cer; călcarea în picioare a legilor; măsură inumană și nepatriotică, mai ales în aceste vremuri de primejdieasă involburare a sufletelor pe cari doar lumina evangheliului le-ar mai putea împăca: totuși guvernul merge senin înainte pe calea nelegiului și... a pierzării! Iar tu, preot român care ai pus suflet din sufletul tău în temelile acestei țări, stai neputincios în fața nedreptății. Grevă nu poți face, tulburări nu poți provoca, altarul nu-l poți părăsi pentru a-ți căuta altă pâine: Nu te lasă sufletul și chemarea al cărei glas te-a pus în brazda Domnului.

Și nu poți avea nici măcar mângâierea să-ți vezi tâlcuită durerea, așa cum tu ai simțit o, în coloanele „Unirii“. Sunt sgârcite și ele: nu pot cuprinde atâta necaz. — Iți aduc în schimb, un nou spor de mâhnire: adevărul adevărat încă nu l-ai știut până acum! Știi doar atâta, că din Mai n-ai mai primit un ban și că pe acest an statul ți-a luat aproape tot. Sperai însă, că pe viitor măcar se va face dreptate. Ei bine, nu te legăna în astfel de iluzii primejdiease. Cu socoteală lungă și întortocheată, Sanctitatea Sa Patriarhul și Venerabilul *** Argetoianu s'au îngrijit să te vindeci de așa boală cumplită.

Din bugetul pe 1931 au rețezat mai întâi 120 milioane, din cari vor plăti: ortodocșii 36.168.705 Lei, catolicii, toți împreună: 47.866.705. Asta după ce însuși bugetul pe 1931 fusese redus față de 1930 cu 21% la uniți și numai cu 12% la ortodocși. Așa că scăderea totală față de 1930 va fi: 8% la ortodocși, 58% la uniți, 13% la rom. cat., 62% la reformați, 90% la luterani, 88% la unitari și 48% la musulmani. În bani, **biserica ortodoxă va lua 426.611.543 Lei** (de sigur fără seminariile și facultățile teologice!), iar **catolicii 61.942.236 Lei!** — Ce salarii formidabile se vor croi din această sumă să tot vezi și să nu-ți crezi ochilor: între 8935 și 882 Lei, toate variațiile. Mai multe în jos decât în sus. Pâr. *mitropolit*, de ex.: va lua 8935 Lei, pe când unul ortodox va fi nevoit să se mulțumească cu 24.610 Lei; *episcop*: unit 6195, ort. abia 16.652; *canonic* unit 4977, pe când bietul consilier cu doamna cu tot doar 7176 Lei; *profesorul de teologie* unit 3171, colegul din Sibiu 7681 Lei; *preotul cu acad. teol.* și bacalaureat, dacă-i unit 1281, ca pravoslavnic însă prețuiește cel puțin 3312 Lei; *preotul cu seminar inf.* ori pregătire extraordinară, unit va fi ghiftuit cu 882 Lei pe lună, iar cel ortodox va primi 2346 Lei.

Este atât de uluitoare, atât de extraordinară dreptatea dominantă a acestor cifre, încât provoacă... un răs irezistibil. Ce fantezie nebună și-a putut imagina, și numai într'un ceas de dulce reverie unitofobă, această construcție grotescă de numeri? Cum n-au băgat de seamă cuvioșii că prea sunt lungi ghiarele

pisicei pravoslavnice ascunse în sacul bugetului? Da bine și-a mai bătut michidușă joc de ei, când le-a învăluit gândul și i-a făcut să croiască din cifre încălcite visuri orientale, pe cari le spulberă vântul propriei absurdități!

Este sigur, anume, că bugetul țării românești nu se va putea prezenta în fața lumii cu astfel de sminteli. Nu numai fiindcă nedreptatea ar fi prea stridentă, ci fiindcă ar fi pur și simplu ridicol. Și d. primministru *N. Iorga* are și simț de dreptate, și bun simț. — Și este neîndoios, că *M. Sa. Regele* — căruia înalții noștri Arhieri i-au arătat, în audiența de ieri după masă, toată monstruoșitatea acestui urât atac la existența bisericii noastre — va ști să ducă dreptatea la biruință.

Rămâne totuși neîndoios faptul, că în țara românească s'a putut născoci o astfel de ciudățenie perversă și că la minister s'a lucrat mult, cu mare aparat funcționăresc, la alcătuirea ei. Și chiar dacă va reuși să se îndrepteze — cum? și cât? — e sigur, că acei cari au săvârșit acum bravura, nu se vor ostoaia nici de-acum înainte. Prin urmare, noi nu putem sta cu mâinile în sân. Nici pentru acum și nici pentru viitor. Trebuie să căutăm cauzele și remediile aceste situațiuni neînțelese,

Cum s'a ajuns aici? Foarte simplu: francmasoneria, ortodoxia și slăbiciunea noastră sunt factorii hotărâtori. — *Francmasoneria*, se știe, are un cuvânt greu la cărma țării. Pentru ea biserica este mai mult decât cantitate neglijabilă. Proaspăt de tot, în comisia bugetară a Camerii, d. *Argetoianu* i-a spus părintelui Cuciuja, cu toată ironia necesară, că „în definitiv clerul nu este instituțiunea cea mai esențială în stat“. De aceea e numai firesc, că la salarii preotul să urmeze după servitorii ministerelor. Așa socotește că-i cu dreptate „instituțiunea fundamentală“ care are de pontifi pe dl Argetoianu și Pangal. Și tot ei îi vine bine, pe lângă această umilire a cultelor tuturor, să mai samene și vrajbă între ele, împărțind salarii inegale, după confesiuni.

Și aici i-a stat într'ajutor, din nefericire, *biserica ortodoxă*. În loc să facă front comun cu toate celelalte pentru împiedecarea nedreptății comune, ea a înghițit hapul amar, cum a înghițit în toamnă și oara ce i-a adus ministrul finanțelor, numai să-i știe pe uniți loviți mai rău; evident pentru a specula în urmă turburarea ce s'ar naște astfel în biserica noastră.

Iar în fața unei coaliții atât de simandicoase și atât de bizantine, noi am stat desarmați. Ce puteam opune? Un articol pe săptămână în „Unirea“ și protestele Arhierilor. Atâta tot. Evident prea puțin. — Ce-i de făcut dară? Iată câteva răspunsuri venite din afară:

»Să ne organizăm și noi ca alte tagme de funcționari și dacă avem datorințe, să avem și drepturi. Numai adunându-ne într'un *congres general*, stabilind normele de muncă pentru câștigarea dreptului la coaja de pâine care ni-se ia, vom putea ajunge la rezultat«. (Pâr. G. P.).

2. »Mă întreb până când acestea și atâtea bătăi de joc? Numai preoțimea să fie în țara aceasta lăsată la voia întâmplării, fără posibilitate de apărare?... Este adevărat că înalții Arhieri și-au făcut totdeauna și pe deplin datoria. Astăzi însă, când nu mai este respectată legea, nu ajunge. Guvernul adeseori crede, că arhierii își apără interesele proprii. Deci e absolut necesar ca acțiunile arhieresti să fie secundate de totalitatea preoțimii în mod plausibil. Cum?... Prin o bună organizație! Suntem singura tagmă neorganizată, decât în cadre strict

bisericești. Și cât de necesar ar fi adeseori să fim organizați și cetățenești! Înălții Prelați de câteori nu se văd forțați a renunța — pentru a nu jigni ori a nu fi rău înțeleși — la ordine cari, cunoscute și urmate de toți, ar fi o binefacere. Aci ar urma rolul preotului cetățean reprezentat în totalitatea sa prin un singur om, *din drept cetățenească*. — Prea mult am fost folosiți de toată lumea, fără a fi primit niciodată recunoștință... Cuțitul a ajuns la os. Evenimentele se precipită și nu știm ce va aduce ziua de mâine. Iar noi, deși avem puterea și posibilitatea a le preveni, stăm cu mâinile în sân, îm-prăștiati în toate părțile, gata a servi pe orice vântură-tară ce ni-se prezintă pentru a ne cere concursul. Așa nu se mai poate. Divizați nu mai reprezentăm nici o forță. *Să ne unim deci*, pentru a-ne dovedi puterea. *La o parte și cu deosebiri profesionale!* În joc este soarta tuturor. Ultima lovitură de măciucă vom primi-o toți deodată. — Prin urmare: *organizați-vă preoților!* Cum? Nu discutăm. Principalul e să ne vedem odată toți într-o tabără. Că mai târziu unde are să se desvolte, e o chestie de viitor, nici nu prea îndepărtat... (Păr. *Aurel Ghilea*).

3. »Toate categoriile de salariați ai statului sunt plătiți cu o oarecare sumă; chiar preoții ortodoksi se bucură de o considerare excepțională, numai preotul unit al acestor meleaguri este lăsat în voia sorții, la discreția enoriașilor, la mila trecătorilor. Curat vorba sf. apostol Pavel: »... suntem cei mai de pe urmă, rânduiți spre moarte« (I. Cor. 4. 9.). Evident, nu ne putem lăsa nici noi. Dreptatea și legile țării sunt pe partea noastră... Acțiunea naște reacțiune. În temeiul acestui adevăr va trebui, deci, în chip firesc, să apucăm altă cale. Nu vom urma calea grevelor și a întrunirilor sgomotoase, căci suntem plămădiți din alt aluat. Va trebui însă să ne strângem rândurile și, prin o acțiune unitară și energică, să mișcăm satele, punând în curent pe credincioșii noștri cu toată nelegiuirea de care e capabil guvernul francmasoneriei române. Fiecare sat și fiecare cătun va trebui să fie transformat într-o puternică cetate de rezistență, din care se iasă întruna *protestele ca trăsnetele* în vreme de bejenie. *Mobilizată odată turma, ea va ști să-și apere păstorul!*

Agurul nostru va trebui să ia și în acest punct conducerea. Va trebui să facă să înțeleagă toți cei dela cărmă, că pentru statul român nu poate fi indiferent modul cum își va crește copiii preotul român. Familia lui a fost în trecut răsadnița sufletelor mari și devotate, a fost rezervuarul de energie binefacătoare pentru neam și țară. Dacă se distruge acest cuib de rezistență dărză și de continuă regenerare a sufletelor contrariate, s'a săpat mormântul neamului. Iar răspunderea în fața posterității va fi a acelora, cari prin o zgârcenie păcătoasă, prin nerespectarea legilor în vigoare, și prin o totală lipsă de prevedere s'au făcut vinovați de această distrugere. (Păr. *Gavril Pop-Vetiș*).

Pentru o mai lămurită discuțiune, noi am împărți problema în două: ce avem de făcut acum, imediat, în fața răului ce ne stă în față; și b) cum să ne pregătim pentru viitor, ca să prevenim ori să biruim astfel de valuri contrare?

Socotim, că deocamdată să facem ceea ce putem: să „secondăm acțiunea arhierilor“! Cum? Mai întâi de sigur, prin rugăciune stăruitoare, fierbinte. Apoi, așa cum spune păr. G. Pop-Vetiș: *să protestăm!* Din parohii și din sinoade. — Avem bună nădejde, că M. Sa Regele nu va lăsa dreptatea călcată în picioare. Totuși, dacă n'am putea ajunge nicicum la liman, pentru anul în curs ne vom cere dreptatea în fața legii, *improcesuând statul* în temeiul art. 32 din legea cultelor și art. 10 din concordat.

Pentru viitor: „organizare“! — De acord. Să ni-se spună însă cum. — Cetățenește! — În partid politic deosebit, ori numai ca organizație profesională? Fiindcă noi suntem organizați prin însăși structura bisericii. Avem mijlocul de-a ne spune cuvântul: prin sinoade și arhieriei, reprezentanții noștri firești. Ori înseamnă mai mult fără arhieriei, decât cu ei în frunte? — La tot cazul, acei cari se gândesc la ținerea unui mare congres, trebuie să fie dela început în clar cu ceea ce urmăresc, să știe ce și cum vreau. Ca să ne putem da seama de rezultatele la cari s'ar putea ajunge.

Mai importantă și singura ducătoare la scop ni-se pare o altă organizație: *a credincioșilor!* Ei să ne apere. Pentru asta însă trebuie să fie luminați, conștienți și închiegați

în jurul marilor interese ale bisericii. Iată deci obiectivul imediat: „AGRU“ întărit și răspândit pretutindenea! — Și încă ceva: pregătit terenul în special pentru una din problemele urmărite de AGRU: *gazeta zilnică!* Ca să putem respira mai din plin. Să avem glas în opinia publică. Așa cum strigăm acum, abia se aude până la ușă. Și murim cu dreptatea în mână, fiindcă lumea nu vrea să ia cunoștință de ea. Trebuie s'o putem striga, la nevoie, așa de tare cât și surzii s'o audă. Printr'un mare cotidian. Altfel nu se poate.

Zile ale harului. Imprejurarea binevenită cu două zile de sărbătoare dupăolaltă din 21—22 Noemvrie c. a fost, nu se poate mai fericit folosită de Reuniunea arhidiecezană de misiuni. S'a făcut adecă, grație grijei acestei reuniuni, și cu acest prilej, parte de primenire sufletească mai multor parohii lipsite și dornice de acest lucru.

Slujba de vestitor al cuvântului la *Netot* (vicariatul Făgărașului) a implinit-o cu râvnă și destoinicie păr. Dr. *Septimiu Todoran*, profesorul nostru de religie, iar la *Proștea Mică* (distr. Medias) păr. spiritual dela Seminarul teologic *Dr. Leon Sârbu*, cu roade peste așteptări. Caz asemuior — s'au mărturisit și cuminecat aproape toți credincioșii — petrecându-se și la *Valea-lungă* (distr. Blaj), unde după o despărțire de aproape 18 ani, a venit, pentru aceste zile, fostul preot al Hususăului, păr. *Ilie Magda* dela Alba-Iulia. — Aceeași ploaie a harurilor misionare a fost bărazită și *Tohanului-Vechiu* (distr. Brașov), unde a fost trimis pentru ținerea deprinderilor sufletești păr. *Dumitru Neda*, redactorul nostru.

În fastul extern se ridică însă deasupra tuturor *Vaidacuta* (distr. Târgu-Mureș) cu binecuvântarea noii sale biserici (a treia în pastorația păr. V. Gizdavu), binecuvântare săvârșită de păr. *Victor Pop*, în tovarășia păr. *Dr. Nicolae Lupu*, care a condus misiunile aranjate în legătură cu această specială sărbătoare a bunilor noștri credincioși de acolo.

La reușita gândului cucernic ce a pus pe părinții misionari pe drumurile apostolice au contribuit mult Frații în Hristos din apropierea parohiilor ce au avut parte de aceste favoruri spirituale. Și nu se poate spune că mângăierea acestor împreună lucrători, oarecum din umbră, ar fi mai mică decât a celor puși mai la vedere.

Temeiurile unui războiu. Conflictul chino-japonez dă mult de gândit nu numai cercurilor diplomatice ci lumii întregi. De ce se măcelăresc împrumutat aceste două neamuri surori întru rassa galbină? Răspunsul fi dă un studiu publicat în „Germania“ din Berlin: pentru bogăție, pentru bani, pentru materie.

Manciuria sub acest respect e un chilipir extraordinar. Mai ales pentru Japonia suprapopulată. Și pe deasupra săracă în cărbuni, metale și uleiuri. Când singure minele de cărbuni dela Fushun liferează mai mult decât întreg ținutul Saar, iar din zăcămintele de ordez pot fi scoase anual la 350—400.000 tone țigăiu. Exportul alor 7 $\frac{1}{2}$ milioane koku (măsură de 180 litre) de meiu în Korea, unde meiu e hrană, ușurează exportul de aci alor 3 milioane koku orez în Japonia, care își mai procură, direct din Manciuria, an de an, 2'02 milioane tone de soia. La asta să se mai adaugă liniș ferată din Manciuria de sud care aducea Japoniei în 1926 un venit curat de 35 000.000 Yen, ca să crească în 1929 la 45.5 milioane. Plus portul Dairen, unul dintre cele mai de seamă porturi ale Asiei de est, periclitat mai nou de portul Hulutao, ridicat de chinezi, cu gândul de a face superfluu

pe cel al japonezilor, 250 000 la număr, față de cele 30.000.000 ale chinezilor emigrați în acești Canaan dela Soare Răsare.

Pentru apostolatul mirenilor. Conferința din toamnă a episcopilor catolici germani, ținută în Fulda, s'a ocupat îndeosebi cu însemnătatea aportului apostolic al elementelor laice în lumea de azi.

Înceeerea la care s'a ajuns: spiritul de apostolie trebuie menținut, adâncit, întărit și răspândit în cercuri mirenești cât mai largi, spre care scop li-se va inculca preoților să insiste și mai mult ca până acum asupra acestui postulat al vremii în predice, cateheze, exerciții spirituale, zile de reculegere, conferințe. Cu un cuvânt: cu toate prilejurile și pe toate căile. Viitorii preoți se vor familiariza încă din seminar cu cele mai bune manuale practice referitoare la cauză, asemenea și cu cele mai potrivite cărți de propagandă a ideii acestui apostolat atât printre bărbați cât și printre femei. Experiențele făcute cu afșurile de pe ușile bisericilor și aitele se recomandă să fie discutate în ședințele feluritelor reuniuni caritative.

Lozinca momentului: nimenea afară de fiii pierzării nu pot fi lăsați la o parte în războiul credinții.

Martirii noștri

— Insemnări pe marginea unui discurs —

de **Dr. Coriolan Suciu**

În Mai 1930 s'a ținut în Cartagina Africeii, unde în primele veacuri ale creștinismului a fost o viață religioasă atât de intensă, congresul euharistic internațional al bisericii catolice.

Cartaginezul Tertulian, la începutul secolului al III-lea, spune că creștinismul s'a lăsat chiar și în Dacia. Iată că peste 17 veacuri, un urmaș al creștinilor catolici din Dacia, luând aeroplanul din strămoșasca Romă, trece în zbor peste uscat și ape, pentru a scobori pe pământul natal al aceluia care a spus „sanguis martyrum, semen christianorum“. El vine în numele credincioșilor români uniți cu biserica vâhovnicului apostolilor, să aducă omăgiul catolicismului românesc; și scoborând din văzduh, ingenuahe la mormintele marilor dascăli și învățători ai lumii creștine: Sf. Ciprian, Sf. Augustin și Tertulian, să sărute țărna de pe a lor morminte și să învețe a lor virtute.

Părintele canonic *Dr. Ioan Bălan*, care și acum, ca și în Mai anul trecut, petrece la Romă, ca delegat al bisericii noastre în comisiunea pentru codificarea dreptului oriental, a ținut, cu prilejul participării sale la congresul euharistic internațional dela Cartagina, să se audă cuvântul bisericii greco-catolice a Românilor și în discursul pe care l-a ținut în secțiunea orientală a congresului, a trecut în revistă martirii pentru Domnul Hristos, deci implicit și pentru Sfânta Euharistie, ai bisericii Românilor uniți.

Discursul ținut în limba franceză, a fost publicat în volumul „Actes et documents“, de unde a fost extras și tipărit dintr'o broșură de 13 pagini, la tipografia Ch. Weber & Cie din Tunis, având reglementarul „imprimatur“ dat de vicarul general I. Gourlot din Tunis, la 2 Iulie 1931.*)

Vom stărui puțin asupra acestui discurs, care nu a fost o improvizație ci rodul unei munci serioase, care a pus la contribuție toate izvoarele mai de seamă, privitor la istoria bisericii românești.

Discursul cuprinde două părți distincte.

*) *Les martyrs de l'Eucharistie dans l'Eglise Romaine-Unie.* Discours prononcé à la section orientale du Congrès eucharistique international, Carthage, le samedi 10 Mai 1930 par Monsieur le Chanoine Balan.

În cea dintâi, părintele canonic Bălan a cules din monumentală lucrare „Acta Sanctorum” (Viațile Sfinților) a călugărilor bollandiști (iezuți) și din martirologiul bizantin al primelor veacuri, numele „Românilor” cari au pectluit cu sângele lor adevărul învățurii creștine. Numărul lor — spune părintele Bălan — se ridică la 140, cari, cei mai mulți, poartă nume latine, (s. ex. Aemilianus, Aurelianus, Benignus, Castus, Domnus, Felicianus, Paula, Quintilianus, Rufus, Traianus, Valerianus, Sf. Bretanio din Tomis etc. etc.)

Ori aici se poate face o observare. Aceste nume latine, nu erau nume de „Români” ci de „Romani”, din imperiul latin de răsărit, din România orientală, care a dăinuit până pe timpul împăratului Foca, la începutul secolului al VII-lea, când, în urma cutropirii regiunilor romanizate din Peninsula Balcanică de către sclavi, limba latină încetează de a mai fi limba oficială a imperiului de răsărit.

Martirii înșirați au fost deci romani, ei erau membri ai bisericii romane, care propovăduia creștinismul la Istru în limba latină. Limba română începe să se formeze abia pe când limba latină încetează de a mai fi limbă de stat în Balcani și la Dunăre.

Dar, totuși, dacă nu sunt martirii Românilor, sunt martirii strămoșilor românilor și a adevăratei noastre legi strămoșești.

O altă observație avem de făcut privitor la afirmația că Români au dat și dau și azi numele romane din martirologiul roman copiilor lor, „pentru a conserva sfânta memorie” a acestor martiri romani, cari, de altfel, nici nu figurează în martirologiul bizantin. Ori e de notorietate publică faptul că Români au făcut acest lucru sub influința școlii latiniste, pentru a-și dovedi nobila origine romană și pentru a nu putea fi maghiarizate numele copiilor lor. Iar astăzi se face din uz. De pildă, subsemnatul am fost botezat de un preot crescut în spiritul ultraroman al anilor 1848 și de mai târziu, cu un nume roman, care nu figurează în nici un martirologiu, astfel că m'a lipsit de patron în ceriuri.

În partea a doua a discursului său, autorul face o scurtă privire asupra martirilor din epoca modernă a bisericii noastre unite. Firește, acești martiri vor fi din epoca luptelor religioase de după unire, din timpul pastorației celor doi mari vâdici: Inocențiu M. Klein și Petru Pavel Aron. Tulburările și învrăjbirile produse de cei doi călugări impostori: Visarion și Sofronie, au furnizat atâtea și atâtea prilejuri de martiraj pentru preoțimea greco-catolică. Din Nilles (Symbolae...), din cele două monografii ale marelui Bunea despre episcopii Klein și Aron, din Arhivul lui Cipariu și din Șematismul diecezei Lugojului (1903) Rvsm. Bălan a cules numele satelor a căror preoți au avut de suferit adevărat martiraj pentru apărarea credinței lor.

Clopotiva și Galați — unde au de îndurat însuși episcopul P. P. Aron, — Sebeș, Râșinari, Poplaca, Orlat, Cergăul Mare, Luduș și altele, se perindează pe dinaintea ochilor, pentru a dovedi adevărul cuprins în cuvintele marelui fiu al Cartaginei, că sângele martirilor este sămânța creștinilor.

Români uniți însă, inspirați din nobilul exemplu al strămoșilor lor Romani, cari spun-au că „et facere et pati fortia romanum est”, au rezistat prin grația Celui de Sus, despre care vorbește celalalt mare african, Sf. Augustin, în lucrarea sa „De civitate Dei”, și și-au păstrat adevărata credință strămoșească, pe care au îmbrăcat-o, în locul hainei latine a strămoșilor noștri, în haina românească a părinților noștri.

Acești mucenici ai credinței nu au fost treouți până acum în șirul martirilor oficial,

dar ei își vor fi luat, negreșit, răsplata în fața dreptului Judecător.

Dacă în romanul cu tendințe filo greco-catolice al lui Thévenin intitulat: „La robe sans couture” (Haina fără cusătură, a lui Hristos), despre care s'a scris în foiletonul acestui ziar, canonicul „Malan” este inspiratorul unui gând bun realizat prin scrierea romanului amintit, în discursul său ținut la congresul euharistic internațional dela Cartagena, canonicul Bălan săvârșește în persoană o faptă bună, reprezentând cu prestigiu și demnitate biserica Blajului și făcând cunoscute în fața unui arcopag internațional și meritele pentru Hristos ale bisericii române unite.

Liturgiile cât mai scurte! Nu trebuie decât să se lase mână liberă oricărui preot să acomodeze slujbele „trebuințelor credincioșilor” ca să se ajungă la ciudățeni de își stă mîntea în loc. Căci aproape fiecare ar găsi câte ceva de îndreptat și mai ales de eliminat „în interesul evlaviei obștești”. Dovadă America unde se poate ceti pe ușile unor biserici: „Aici durează liturgia numai cincisprezece minute”.

Situația e cam aceeași în foarte multe biserici parohiale din orașele mari, moderne, unde de dimineața dela 6 ore și până la 1/212 caută să se celebreze după o altă, la același altar, 6 liturgii, între ele una solemnă și aproape toate cu predică. Ceeace înseamnă că atât slujbele cât și predicile trebuiesc scurtate, ca să nu se strice programul.

Impotriva acestei stări de lucruri se ridică cu toată energia redactorul revistei „Liturgische Zeitschrift” (ed. Friedrich Pustet, Regensburg), Dr. Ioan Pinsk. Reliefează cu vădită mâhnire împrejurarea că după mentalitatea aceasta, — a grăbiților —, pondul principal, în ce privește durata acțiunii sfinte, nu se pune cum ar fi corect, pe sensul intim al acțiunii înseși, ci pe oportunitatea organizatorică, pe număr: Să se deie cât mai multe prilejuri cât mai multor inși să participe la sfintele slujbe.

Decât că nu-i bine să se purcedă așa. Pentru că „liturgia slujită în tempo de marș, cuminecarea ce se face în orice vreme, — adesea însă tocmai atunci nu, când din motive interne, s'ar cuveni, — sunt lezate pîntr'asta în ele înseși și cu mai puțin efect chiar și dacă am face, în felul acesta, gustul, la 200 ori 300 de inșiși mai mult”. De aceea dacă-i vorba să venim sub acest respect în ajutorul sufletelor, apoi să venim pe altă cale, nu slujind liturgia în galop.

Ce adevărat e cuvântul: mîncînd își vine pofta! Apusenii au liturgii scurte. Și totuși atîția ar dori să le facă și mai scurte. Și fiindcă nu le pot forfecă după plac, le săvârșesc cu viteză la maximum. Asta, se înțelege, „de dragul sufletelor”. — La noi procedura e mai lentă: s'au scurtat slujbele, se scurtă și se vor scurta. Mai cu drept, mai fără drept. Și dacă s'ar da curs liber acestui curent al „abreviatorilor”, în scurtă vreme am ajunge la liturgia - tip: Binecuvîntată-i împărăția Tatălui... Cu pace să ieșim. Amin. Ceeace să sperăm că nu va fi.

În fața Regelui. *Vineri, 26 Noemvrie c. la orele 15^{1/2}, M. S. Regele a primit în audiență comună pe arhieriei bisericii noastre. Înălții noștri Păstori, de față cu toții — pâr. mitropolit Vasile însuși uumai cu greu a putut fi convins să-și rezerve intervenția personală pentru cazul că aceasta ar rămânea totuși necesară — au prezentat Suveranului durerea bisericii noastre pentru nedreptatea ce i-s'a făcut cu bugetul acestui an și care i-se pregătește pentru viitor. Deasemenea au arătat Măriei Sale mizeria în care au ajuns familiile preoților noștri, cari nu sunt plătiți din luna Mai. — Credem nestrămutat că Regele va face dreptate!*

Știri mărunte

Personale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc a numit pe pâr. Vasile Cucu, de admin. paroh la Petea și filia Legiu (districtul Șarmașului), iar pe pâr. Petru Checicheș la Valea Sasului (distr. Biia).

Declararea averii cultelor. După spusele ziarelor, ministerul instrucțiunii și al cultelor are deja gata un proiect de lege pentru declararea averilor de orice fel și a tuturor veniturilor ce au cultele istorice, în vederea stabilirii nevoilor reale ale acestor culte. Cei cari, cu rea credință, vor elibera certificate false în cauză, se vor pedepsi cu amendă dela 5000 până la 50.000 Lei, vinovații mai fiind obligați să restituie statului daunele rezultate în urma actelor inexacte sau false, amăsurat sentințelor ce vor aduce în asemenea cazuri instanțele judecătorești de drept comun. Cultelor ce ar refuza sau împiedeca cercetările, eventual ar tăinui situația reală a averilor și veniturilor de orice natură, li-se pune în vedere reducerea, ori chiar suspendarea oricărui ajutor material pentru mai departe. — Qui vivra verba ce-o mai ieși și dintr'asta.

La pas cu vremea. Stațiunea de radio a Vaticanului s'a îmbogățit cu o nouă minune a științei: un aparat pentru transmiterea de icoane, manuscrise, fotografii la distanțe oricât de mari. Sosită mașinăria la destinație, Sfântul Părinte a mulțumit dlui H. Belin pentru ea și a stăruit să fie inițiat numaidecât în tainele ei. Într'aceea grupa celor prezenți a fost fotografată și apoi fotografia transmisă cu ajutorul noului aparat cardinalului Verdier dela Paris. Acesta la rândul său, în depeșa de mulțumită, a trimis, tot prin belinogramă, Supremului Potifice fotografia sa și a anturajului său. — Știința e un dar al cerului. Și roadele ei așisderea. Biserica are nu numai dreptul, dar și datorința să se folosiască de ele.

Congres preoțesc ortodox. Acesta al preoțimei ortodoxe din Ardeal. S'a ținut la Alba-Iulia în 24—25 Noemvrie c. Vechiul Regat a fost reprezentat prin avocatul Tudor Popescu și arhim. Iuliu Scriban. Desbaterile le-a prezidat în ziua primă pâr. Nicolae al Sibiului. S'a vorbit mult, despre multe de toate. A fost elogiât sinodul din Efes, sf. Ciril și d. Iorga; pâr. mitropolit a cuvîntat despre datorința statului de a lua în considerare interesele materiale ale preoțimei; cineva și-a dat expresie indignării că preoților ortodocși li-se dă numai 2500 Lei lunar, când alții, între ei uniții, au 7000 lunar; un conferențiar a dezvoltat tema: „Statul și biserica neamului” ca tot la salariul derizoriu al ortodocșilor față de alte culte să ajungă. Altcineva a referat cele de cuviință referitor la „Fondul de ajutorarea clerului” din care, în temeiul cotei de 100 lei lunar, preotesele văduve ar primi la moartea preotului 50.000 Lei. S'a vorbit și la chestia unificării bisericății a ortodocșilor români, pentruca după

A apărut noua edițiune a LITURGHIERULUI

Crudo 250 Lei
Legat întreg în pînză, aurit 340 „
LIBRARIA SEMINARULUI — BLAJ

ce și-au spus cuvântul și avocatul Tudor Popescu (pentru Dsa egalitate pentru toate cultele înseamnă: libertate de a se afirma, dar nu salarizare pe o formă) și arhim. Scriban care nu știe să fie uniți decât numai prin cancelariile vlădicilor unite, congresiștii s'o încheie la mămăstirea Cioara, oficiind un parastas pentru sufletul mucenicului Sofronie. — Cătu-i el de mucenic și de sfânt Sofronie, frații de credință cred totuș că-i bine să-i vină într'ajutor cu parastase. Așa credem și noi.

Locale. Duminica viitoare, a XXVII după Rusalii și sărbătoarea sf. Ierarh Nicolae, va predica în catedrală păr. Dr. Nicolae Lupu, profesor al academiei de teologie.

† **Anastasia Baciu născ. Moldovan,** soția păr. Ioan Baciu din Lugoj, a încetat din viață în 19 Noemvrie c. într'al 80-lea an al vieții și 54 al căsătoriei. — În veci pomenirea ei!

Telefonul „Unirii“

B. Nușeni. Am înaintat Preaveneratelor Ordinate conșpectele restanțierilor vechi, cari nu ne-au plătit abonamentul de mai mulți ani. Restanțierii de pe anul curent s'au pus în conșpecte numai pentru a-i cruța de speșele postale și aite inconveniente împreunate cu expediția. De aceea vă rugăm să scuzați; n'a fost în intenția noastră să supărăm pe cineva.

R. Cluj. În lipsa atât a directorului cât și a redactorului nostru, chemați la datorință într'alte părți, în „Telefonul“ trecut s'a strecurat o greșală regretabilă. S'a dat adevărat numai sfârșitul a ceea ce aveam pentru DVoastră. Și și aceea s'a adaus la vorba menită altora. Acestea odată limpezite, răspunsul nostru la nedumerirea DVoastră, — iertați întârzierea! — este următorul: Așa-s po-tii: oamenii clipei și ai sentimentului. Chiar și atunci când fac politică. Și nu d. Goga era sortit să fie pildă excepțională de judecată calmă, obiectivă și de prevedere a omului de stat. Petru cine n'a știut acest lucru, vine acum să-i facă dovada logosul ținut de Dsa deunăzi la București în congresul clerului ortodox, când pentru efemere și foarte îndoielnice foloase culinare de partid, s'a pretat la reluarea falsului și banalului cântec cu punerea preoției ortodoxe pe cea mai de jos treaptă a salarizării față de celelalte culte. — Încrestăm această ieșire a poetului pătimirilor ortodoxe, într'o lume de îmbuibare a neortodoxilor, pentru acum și poate mai târziu. Și o recomandăm spre meditare cu deosebire celor ce au mai avut ceva nedumeriri în ce privește sentimentele ce poartă clerului nostru oracolul dela Ciucea.

I. Sibiu. Am auzit și noi, că în congresul ortodox dela Alba-Iulia cineva a riscat din nou înțelepciunea, că în popor din capul locului nici nu există uniți, ci toți sunt și azi de legea strămoșească. — Perfect adevărat. Care este însă legea noastră strămoșească? Să facem un plebiscit: poporul însuși să răspundă. Întrebările i-s'ar putea pune, pe înțelesul tuturor, așa: a) Pe cine a pus Domnul Hristos mai mare peste Biserica sa și cine este astăzi mai mare peste biserica creștină din toată lumea, patriarhal din... București (fie și Țărigrad) ori Papa dela Roma? (o biserică fără cap poporului, cu judecata lui sănătoasă, nici închipui nu-și poate!); b) Dintre Românii din Ardeal cine sunt „cei noi“, adevărat trecuți la lege nouă și cine-s cei rămași în legea vechie, adevărat strămoșească?; c) Cade-se a da slujbe și a ne ruga pentru cei morți ori nu? — Dacă poporul va fi pentru Țărigrad și împotriva morților, făgăduim să ne facem și noi, fără să cărăim o vorbă, consilieri și arhimandriți după toată rânduiala, cu barbă și consiliereasă ca lumea; dacă va ținea cu Papa, însă, danșii să se facă pe loc... canonici și clarissimi. — Acceptat?

M. Alba-Iulia. Ne bucurăm din toată inima, că preoțimea ortodoxă din Ardeal, în recentul congres dela Alba-Iulia, a înțeles să se ocupe mai mult de problemele proprii bisericii ortodoxe și, contrar obiceiului de până acum, mai puțin de noi. — Necuviințele arhimandritului Scriban care a avut obrăznicia ca aici, la noi acasă, să ne facă vânđuți Habsburgilor, nu o punem nici o clipă în sarcina preoției ortodoxe ardelenice, incapabilă de așa infamie. Recunoaștem și noi competența arhimandritului: în materie de vânzare către... nemți (tot un fel de Habsburgi), el este specialist sau, dacă vreți, tehnician. Totuși într'o adunare românească nu trebuia să i-se dea cuvânt! — În colo, repetăm, ne place să credem că preoțimea ortodoxă ardelenă va ținea de-acum înainte spre drumul păcii, pe care îl dorim de-atâta vreme. În fața greutăților și atacurilor comune, e mai bine să facem front comun. Numai așa vom putea răzbi.

C. Ceheiu. Confirmăm primirea sumei de 1800 Lei abonament pe o jumătate de an dela parohiile Bădăcin, Ceheiu, Cosniuc de Jos, Drighin, Halmosd, Iaz, Măieriste, Marca, Marin Nustalău, Fericeiu, Plopiș, Port, Siciu, Șimleul Silvaniei, Șumal, Valcăul de Jos și Valcăul de Sus. Vă mulțumim din inimă și dorim ca pilda DVoastră să fie imitată de cât mai mulți.

Am primit abonamentul pe 1931 dela oficiul parohial Aghires, C. Șoimuș, F. Eriu Sâncraiu, Ș. Surdești, Oficiul parohial Bicaz, H. Gădălin, Oficiul parohial Sanislău, P. Lujerdiu, Oficiul parohial Florești, Oficiul parohial Rogoz, Oficiul parohial Gilău, Oficiul parohial Sămărtinul de câmpie (100 lei), B. Răscruci.

Blaj Regele Ferdinand 53.

Casă de vânzare

4 camere, bucătărie, dependințe, Grădină și 1 cameră, bucătărie.

În loc de numărare primesc libel de depunere „Albina“.

Adresa: A. RADU Cluj Donat 30.

1-3

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

fost

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu — Str. Morilor 2

Livreză clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu. Efectuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

17-7 999

ATELIER FONDAT ÎN ANUL 1903.

de pictorul bisericesc

Antoniou W. Zeiler

în BLAJ

execută

Iconostase

pictură internă murală în
mosaic, fresco și tempera

Prețuri convenabile

9-2

Cetiți și răspândiți „UNIREA“

A APĂRUT

A APĂRUT

„Teologia pastorală“

de canonicul Dr. Nicolae Brânzeu, Vol. I. **Păstorul și Turma** (Hodegetica). Cu o prefață de I. P. S. Valeriu Traian Frențiu, arhiepiscop de Ordaea.

Prețul: broșat Lei 350, legat Lei 380.

Până nu intră în comerț, se poate avea la autor cu prețul de: Lei 280 broșat și 310 legat.

Grăbiți cu comanda. Adresa: Dr. Nicolae Brânzeu, canonic Lugoj j. Severin.

16-25

Plapome, Matasă, Pânză și alte diferite

mărfuri textile

Să vă procurați

din fostul local de prăvălie a lui

LAZAR JUDOVICS

Cluj, Calea Regele Ferdinand 9.

din prilejul

Desfacerei

care este în curs.

1-2

Vechiu dar bun pudra-crema-săpunul HÖFER